

підкорового клопа під час зимівлі можна пояснити відмінностями складу лісової підстилки. У чистих насадженнях лісова підстилка складається лише з опадів хвої з невеликою домішкою гілля. Навіть у вологу дощову погоду ця підстилка добре пропускає вологу та швидко підсихає, що сприяє створенню оптимальних умов для зимівлі комах. Натомість у мішаних за породним складом насадженнях (7Сз3Бп та 5Сз3Бп) лісова підстилка складається з опадів хвої з великою домішкою опадів листяних порід. За будь-яких умов вологість такої підстилки завжди доволі висока, що сприяє розвитку грибних захворювань комах, які в ній зимують, зокрема ентомопатогенного гриба *Beauveria bassiana* Bals. Vuill.

Залежність розподілу особин соснового підкорового клопа від віку насаджень у різних місцях зимівлі виражена менше. Так в однаковому за віком насадженні з різними лісорослинними умовами цей вид вибирає для зимівлі різні місця. Водночас із віком насаджень зростає товщина кори, що створює умови для успішної зимівлі під нею особин соснового підкорового клопа.

УДК: 354. 567

**О. М. Бондаренко, студент, О. М. Батова, асистент
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва**

МОНІТОРИНГ ПОСІВІВ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ В УМОВАХ ННВЦ «ДОСЛІДНЕ ПОЛЕ» ХНАУ ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА

З метою своєчасного виявлення ураження рослин озимої пшениці різними хворобами було проведений моніторинг посівів озимої пшениці на «Дослідному полі» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва.

На посівах озимої пшениці у 2013 р. були виявлені такі хвороби: кореневі гнилі, септоріоз, бура листові іржа.

Поширеність корневих гнилей на посівах озимої пшениці в цьому році була незначною, оскільки восени 2012 р. відмічалися тривалі посухи. Погодні умови цього періоду не сприяли розвитку корневих гнилей, а навпаки стримували їх розвиток. Розвиток хвороби знаходився у межах 0,5–1,2 % залежно від попередника та фази розвитку озимої пшениці. Поширеність і розвиток корневих гнилей на озимій пшениці в останні роки дещо знизилися. Це може бути пов'язано з погодними умовами, особливостями агротехніки та правильним підбором протруйників насіння.

Погодні умови весняно-літнього періоду 2013 р. не сприяли прояву листових хвороб узагалі і зокрема бурій іржі на посівах зернових колосових культур. Поширеність бурій листової іржі становила 1,0 % уражених рослин при розвитку хвороби 0,5 %, що свідчить про відсутність відчутної загрози посівам.

Септоріоз є доволі шкідливою хворобою у нашому регіоні і за сприятливих

для збудника хвороби умов може розповсюдитися на посівах озимої пшениці, але погодні умови цього року не сприяли помітному прояву септоріозних плямистостей на листі озимої пшениці. Розвиток хвороби залежно від фази розвитку озимої пшениці знаходився у межах 1,4–2,3 %, ураження у всі фази розвитку рослини не перевищувало 1–2 бали.

УДК 635.63:632.26:632.4.01/08:632.938.1

**С. В. Бондаренко⁴, аспірант
Інститут овочеводства і бахчеводства НААН**

РЕЗУЛЬТАТЫ ОЦЕНКИ УСТОЙЧИВОСТИ К ПЕРОНОСПОРОЗУ ЛИНЕЙНОГО МАТЕРИАЛА ОГУРЦА КОРНИШОННОГО ТИПА

Учитывая сложность экологической ситуации в нашей стране, а также чрезвычайно широкое использование населением плодов огурца в свежем виде, для консервирования и соления, применение химических препаратов в период массового плодоношения законодательно ограничено.

В условиях, которые сложились на сегодня в Украине, важным этапом в селекции огурца стоит создание гибридов и сортов на основе специально отселектированных по признаку устойчивости, урожайности, технологичным качествам родительских линий. Селекционную ценность при этом имеют родительские формы, которые максимально объединяют в своем генотипе эти признаки и способны передавать этот комплекс при скрещиваниях доминантно на фоне высокого гетерозисного эффекта. Исходя из особенностей формирования структуры природных популяций фитопатогенов, селекцию огурца мы проводили согласно рекомендации ряда авторов на устойчивость к пероноспорозу и большинству других возбудителей – полигенный (неспецифический, горизонтальный) тип устойчивости. Изучение мирового генетического потенциала этой культуры с использованием комплексного подхода при оценках и отборах позволило нам выделить стабильные генетические источники устойчивости к пероноспорозу и другим ценным признакам, успешно использовать их в селекционной программе для решения наиболее актуальных проблем повышения товарного производства огурца корнишонного типа.

Целью исследований было изучение закономерностей взаимоотношений растений и возбудителя пероноспороза в агроценозах огурца открытого грунта, оценка и выделение для сортовой и гибридной селекции этой культуры

---

⁴ Научный руководитель — Черненко В. Л., к. с.- х. н., с. н. с. лаборатории генетических ресурсов, биотехнологии и теоретических основ селекции овощных растений, Институт овочеводства и бахчеводства НААН